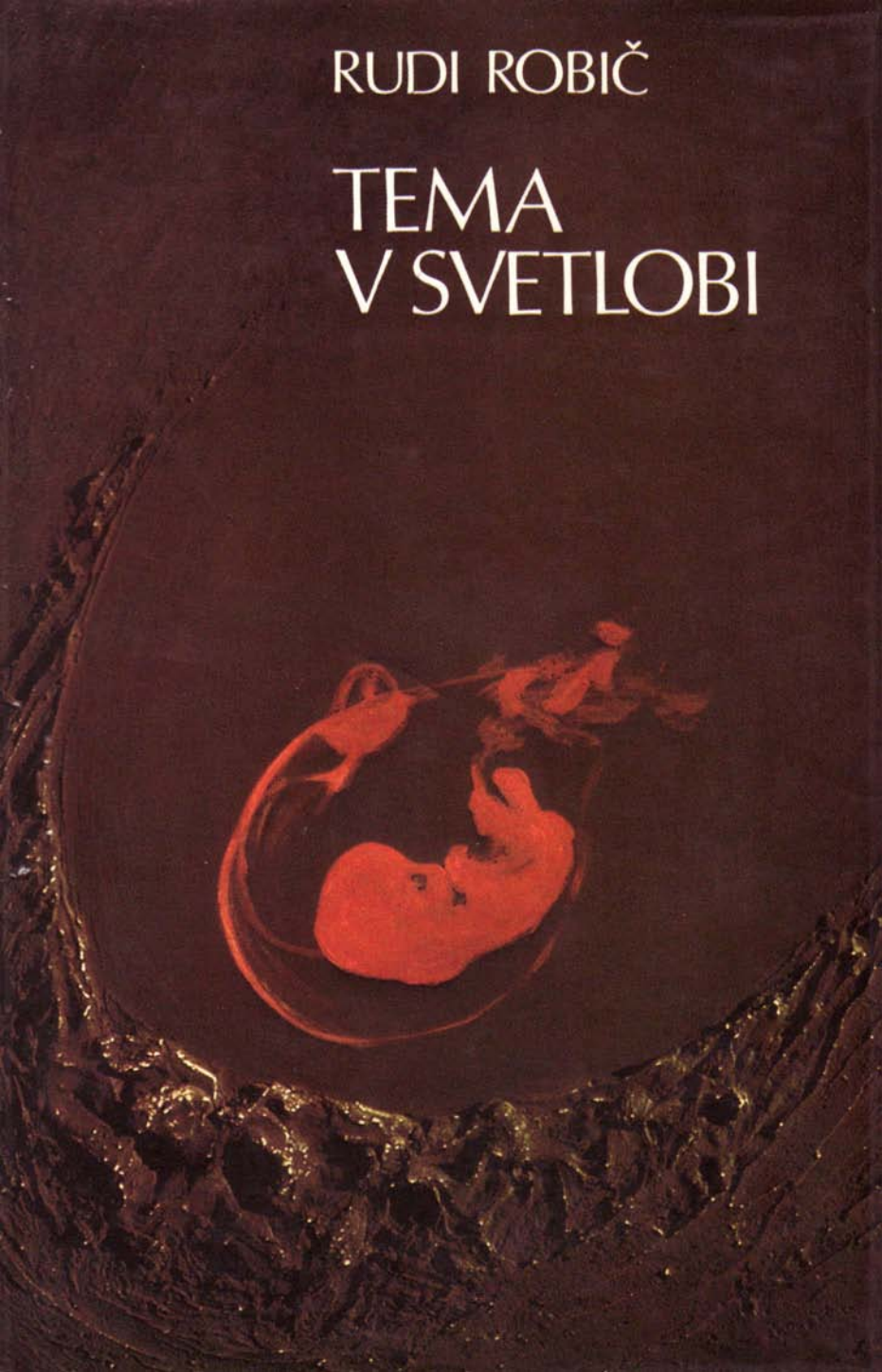
RUDI ROBIČ

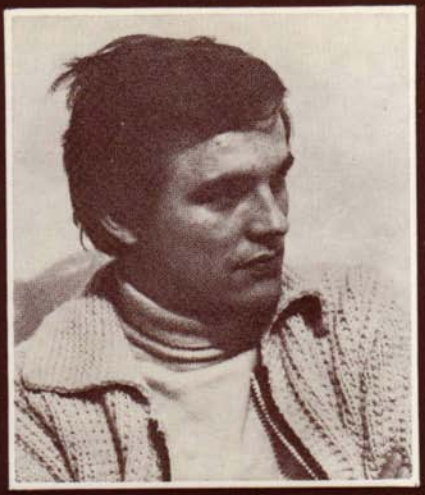
TEMA V SVETLOBI

Ilegalec in partizan, gradbinec-projektant in vseskozi po hotenju in srcu pesnik RUDI ROBIČ nudi po letih od natisa svoje prve pesniške zbirke *Prgišče pesmi* (1978) nov izbor svojega pesnjenja. Skladno z motiviko in s svojo naravnanostjo v življenje in k odzivanju na čas, spremenljiv, protisloven, a večen, je avtor dal zbirki naslov *Tema v svetlobi.*

Motivni krog nove zbirke je zarisan podobno kot v prvi knjigi: od spominskih vračanj v čas vojne do obnavljanja vrednosti minulega boja, zapisovanje motivov iz povrhnosti našega sedanjega življenja, zvečine še tudi iz dela gradbincev, pa soočanje s samim seboj bodisi v odkritosti ljubezenskih doživetij ali razmišljanj o življenju, ki ga živi in ki mu, kot vsem, uhaja in beži mimo. Želja, ujeti del tega uhajanja in ga zajeziti v besede, je oživljala, kolikor je to mogoče, tudi te pesmi.

TONI VOVKO dodaja in bogati Robičevo zbirko pesmi s slikami, z bežnim preletom svojega dosedanjega slikarskega ustvarjanja. Sam prav tako kot Robič gradbinec išče človeške in življenjske polnosti še zunaj poklicnega dela, v slikanju. Za ljubiteljsko slikarstvo so njegova iskanja in dosežki, njegovo pojmovanje likovne govorice in sodobne izpovednosti zahtevni, strogi, rekli bi lahko neljubiteljski; vsebinski krog, ostro zarisan v kri in krik, stisko in nasilje sodobnega sveta, tujstvo in odtujenost, spremlja ustrezna, nova in samosvoja likovna uresničitev, presenetljiva v barvah, kompoziciji, izraznosti.

Toni Vovko (rojen l. 1951) je v zadnjih desetih letih, kar išče sožitja z likovno umetnostjo, mnogo razstavljal bodisi samostojno ali z drugimi slikarji-amaterji, sodeloval na številnih likovnih prireditvah in na različnih tekmovanjih ex tempore prejel več priznanj in nagrad.

Rudi Robič

TEMA V SVETLOBI

CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI
ZA
GRADBENO PODJETJE »PIONIR«
NOVO MESTO
1981

I

SLEDI

DIH ČASA

(NOVO MESTO 1365—1981)

Nekdanjih časov dih
je starodavni les,
je bron pozeleneli,
je v kamen vrezan ples.

Nekdanjih časov dih
je zibka ročno narejena,
je v pravljicah Trdine,
je pesem v radosti rojena.

Nekdanjih časov dih
v ljubezni Ketteja drhti,
je večno šepetanje Krke,
ko se čez stari jez spusti.

Nekdanjih časov dih —
v dolenjskih srcih bdi.

TUDI BETON JE PESEM

Beton je rojstvo
in ljubezen,
trepet je
in bolezen,
so kapljice krvi,
so želje in skrbi.

Beton je dom
in beli kruh pšenični,
je vonj
po sladkih travah
in pesem
v vseh oktavah.

SENCA JE V TEBI

Senca je bolno skeleča,
je ostra in kratka,
je dolga in medla
pa tudi boleča.

Večkrat pa misliš,
da je sploh ni.

Senca je v tebi,
je spredaj,
je zadaj,
ob strani leži.

Le za trenutek,
opoldne,
na njej postojiš.

Zvečer, ko že hotel
ujeti si sonce,
zopet se s svojo
senco spojiš.

UTRINKI

1

Življenje
je tisoč
utrinkov
in vrsta
utripov
cestá.

Življenje
je tisoč
utripov
in vrsta
utrinkov
srcá.

UTRINKI

2

Življenje
je kot blisk,
ki v hipu
zažari.
Toploto
pa oddaja
neskončno
vrsto dni.

NI CENE

Brez matere
živeti je težkó.
Brez domovine
ni življenju cene.

Zato spoštljivo
z materjo svojó
kot z domovino,
ki srce nam greje.

TEMA V SVETLOBI

Vedno v temi
iščemo svetlobo,
a v svetlobi
vidimo temó.

V domovini
hvalimo tujino,
a v tujini — svojo
ljubimo zemljó.

NOČNA SLIKA

Luči zapirajo oči,
izmena je končana.

Na cesti milica kroti
pijanega meščana.

Že v parku prazne so klopi,
sameva bor, platana.
Po senu mladem zadiši,
že v sanjah spi Ljubljana.

CESTA VE

Na pločnikih asfaltnih
se križajo poti.
Milijon podplatov raznih
v neznano smer hiti.

Otroške in odrasle
številke se vrste.
Za njihove usode
neskončna cesta ve.

VLAGA ZELENA

Gmote betonske
vsiljujejo
strah.

Vlaga zelena
razjeda,
razjeda.

V rji rojeno
strupeno železo
v gnezdih očesnih
tiči kot
ujeda.

Vlaga zelena
razjeda,
razjeda.

MIZAR PRI DELU, olje na platnu, 1979

KOSICA, olje na platnu, 1979

DEKLETI NA PLAŽI, olje na platnu, 1979

BELA TROJKA, akril na platnu, 1980

ČRNO LOČJE

Med ljubimkanjem s samoto
misli tavajo v polnočje.
Ptica ranjena pred smrtjo
se zateka v črno ločje.

Čas današnji je razjeden.
Teži zemlje — ni upora.
Hlastno ližemo rezilo —
slepo čakamo umora.

ZJEDKANE SLEDI

Nož erotike se krha
v divjem ritmu plesa.
Na zrcalni površini
ni sramu telesa.

Senca sence v zraku
kot metulj lebdi.
Groza groze seva
zjedkane sledi.

SRH POD KOŽO

Jok v stopinje se udira.
Glas na robu v nič zveni.
Noč med zvezde se zapira,
novi dan ljudem doji.

Luč v svetlobo se potaplja.
Brez zenic so vse oči.
Zrak je le strupena kaplja.
Srh pod kožo ledeni.

ZELENO MOČVIRJE

Vse trave imajo
zelenkasto kri,
zelena so tudi
očesca cvetlic.

Veter nad njimi
zeleno pihlja.
Počivajo kosci
zeleni brez lic.

Zelena je noč
in jutro in dan.
Zelene so tudi
poslednje večerje.

Človek zelen
od brezmejne zavisti
nevarno zašel je
v zeleno močvirje.

V KRKI POSREBRENI

V Krki posrebreni
kopljejo se
žive sence
rogovilastih dreves.

Kakor blede luči
se svetlika
v suhi travi
beli prepereli les.

Vse ob reki je novó:
šole, drevoredi.
Voda v jezu se peni
in šume jagnedi.
Mlin je mrtev
brez koles...

OPOMIN

Voznika zbode venec
svežih rož ob cesti
in noga sama zleze
raz pedal!

Kot blisk je za trenutek
zopet pri zavesti!
Potem pa kilometri,
plin in dalj . . .

SPOMIN

Asfaltna kača zvija se med griči,
oplazila je z repom stari mlin.
Na sivi nogi slokega mostiča
blesti se plošča vzidana v spomin.

Tu z odra je omahnil brigadir,
ko še poljuba ni poznal in ne strasti,
ko komaj v svetu je zavladal mir,
ko še svobode ni poznal in ne slasti!

SPOMENIK

Tu je korak njegov obstal,
tu je kot cvet dehteč odpal.
Tu so njegove sanje
postale večne tajne.

Tu zdaj je nova cesta,
tu zdaj gradimo mesta.
Tu zdaj je mladi partizan
iz kamna strogo izklesan.

ČELADA V VODI

Spomladi voda rase
in vrta v stari jez.
In rja spi v čeladi
z oznakami SS.

Poleti voda pade.
Podre se tudi jez.
Igrača je — čelada
označena z SS.

Pozimi voda zmrzne.
In led je čez in čez.
Pod njim pa spet čelada
z oznakami SS.

POLRESNICE

V zmešnjave in nered
je skrit naš mali svet.

V besedah naših
so le polresnice.
V lažeh so skrite
druge polovice.

In ko korakamo
po širni cesti,
v slepeči ulici
bodimo pri zavesti.

V zmešnjave in nered
je skrit ta mali svet.

KOTANJA

Ne išči
pomoči,
ne boš dobil
nasveta!

V betonu hladnem
so sočutja
otopela!

Vesti
so službeno
odsotne.

Svetá kotanja
v zlobi
prekipeva . . .

NE BODI ČLOVEK

Ko rekel si jim
dober dan,
molče so hrbet
obrnili.

Ko hotel si jim
dati roko,
so družno ti jo
izpahnili.

Ko hotel si jim
kaj zapeti,
so brž ti usta
zamašili.

Ker hotel si
postati človek,
so strli te
in pohodili.

II

VIHAR

NEURJE

V sobi se mrači.
V peči prasketa
in čudne sence
se obešajo
na sive stene.

Poročila so končana.

Težke kaplje
po steklu drse
kot solze otrok,
tam daleč,
kjer je vojna.

Radio pa
tiho igra,
kot pred
neurjem.

ŽRTVE ILUZIJE

Odmerjen vsakemu
je kot sveta.

Na zemlji, polni
večne tiranije,
vsi žrtve smo
človeške iluzije.

TAM NI RAZLIK

Na koncu — tam na robu
ni težnosti, ni gneče
in nič ni več boleče.
Tam molk sedi na času
in nihče ne trepeče.
Ni groze, ni strahu.
Je ena sama pot —
brezmejna kot vesolje,
brez pojmov majhnosti,
brez zemeljskih oblik.
Je ena sama pot —
brezmejna kot vesolje,
za vsakega enaka —
nobenih ni razlik.

TABORIŠČNA BALADA

Mamica,
povej zakaj...

Zakaj
so te po licih bíli,
zakaj,
so nohte ti pulili,
zakaj?
Saj vendar to boli!
Otrok se k materi tišči.

Klavec k njima se približa,
zver v človeški koži.
Dete bledo k zidu pahne,
z bičem neusmiljeno zamahne.

Krik v baraki, kratek jok,
kri iz ust se pocedi...
Nemo gledajo oči.
Umrl
Človek je
otrok...!

SOLZA JOČE

Med kupi las otroških
smeji se drobna glava.
Med kupi čevljev noga
vsa mrtva je, vsa plava.

Med starimi očali
so stotine oči.
Na motnem steklu solza
se joče in kriči.

In hodimo spoštljivo,
zidovi govore:
»Že čas je vendar, človek,
postoj! Predrami se!«

NIKDAR NOČ

Ob zidu še stoje vešala,
Tam so sežigali ljudi.
In megla temnosiva plava,
kot da se z dimnika kadi.

In pesek škriplje pod nogami,
kot je pod coklami nekoč.
Smo v neke misli zakopani ...
Naj zmeraj dan bo, nikdar noč!

SPOMINSKI TULIPAN

Pijane orgije morilcev.

Otrok na bajonetu —
nasajen.

In žive ženske
vagina —
pepelnik.

Zakrivljen klavski
nož
je glave štel.

In slamoreznica,
podmazana s krvjo,
je štela trupla.

Pod noht na prstu
žebelj zasajen.

V kovinski kletki
mož
je z lakoto
in žejo —
umorjen.

V spominskem tulipanu
svobodna se pretaka kri.
Na njem —
brez meje časa —
se svetijo oči.

IN MEMORIAM

1

Saj ni rečeno,
da te ni,
Čeprav v teh dnevih
sonca ni
in dež na šipe
se obeša —
med nami si.

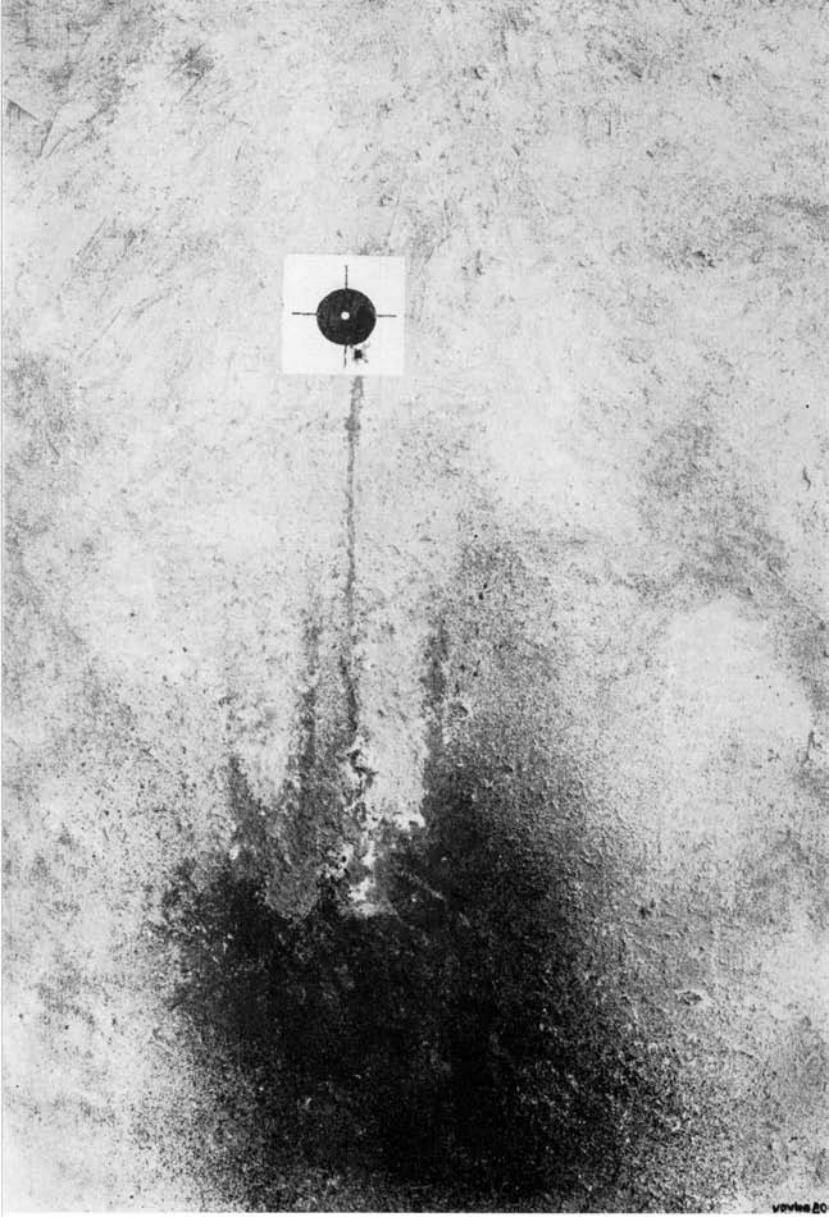
Saj ni rečeno,
da te ni.
Čeprav besede dah
nam peša
in solze brišejo
oči —
med nami si.

Saj ni rečeno,
da te ni,
čeprav tvoj glas se več
ne sliši.
Beseda tvoja —
v nas živi.

Ko se oziramo
okrog,
povsod te čutimo —
mi vsi.
Saj ni rečeno,
da te ni.
Med nami si,
med nami si!

TARČA I, masa na juti, 1980

TARČA II, masa na juti, 1980

DVOJNA SLIKA I, akril na platnu, 1980

DVOJNA SLIKA II, akril na platnu, 1980

IN MEMORIAM

2

Decembrski, težak,
mrakobni zrak
nad nami
zopet krili.

Med kamni hladnimi
majav je naš korak.
Nevidne v pesku
vlačimo sledi.

Plamenčki sveč
boječe zadrhte
in solza grenka
nehote
po licih nam zdrsi
na cvetje
in zeleni mah.

Tedaj smo blizu si —
saj nas delí
le nekaj vlažnih
zemeljskih plasti.

NA MIZI JE VINO

Rojstvo.
Vsi zbrani.
Šopki veselja.
Eden je več.

Na mizi —
je vino.

Poroka.
Vsi zbrani.
Petje je v popkih
in cvet razpuščen.

Na mizi —
je vino.

Ob smrti —
spet zbrani.
Potni obrazi.

Na mizi —
je vino.

Vsi zbrani.
Sedmina.
Nekdo naslednji —

naročil
bo vina.

PO PREDSTAVI

Enkratno srečanje
s krvjo!
Zadnjič danes
na ekranu!

Glavni junak,
na poseben način,
z nogavico svileno
zadavi srce.

Glavni junak,
na poseben način,
z živalsko pohoto
posili dekle.

Po predstavi —
molk v dvorani.
Ventilator
srka smrad.

Po predstavi —
zunaj tema.
Čevelj slepo
meri tlak.

OKUPACIJA V SEDMIH SLIKAH

1. OKUPACIJA VOŠČI

Jutro vošči:
dobro jutro.
Slika — dvom.

Dan vošči:
dober dan.
Slika — strah.

Večer vošči:
dober večer.
Slika — bol.

Noč vošči:
lahko noč.
Slika — smrt.

Okupacija vošči:
dvom in strah
in bol in smrt!

2. TRNJEV CVET

Vsaka slika
je na naši koži.
Mesto cvetja —
trnje je na roži.

Vsaka slika —
je za nas umor.
Vsaka slika —
kliče na upor.

3. V IMENU RASE

V imenu neke rase
izreže ji oči.
Potem kot divji prasec
naskoči mlado kri.

Še prej pa v cerkvi prosi,
ves majhen in pošten,
da bog mu reši ženo —
njen komaj tleči stenj.

4. GOLOBI SE PARIJO

Golobom na Stradunu
ni mar za okupacijo.

Iz umazanih rok
kradejo kruh
in se kričeče
parijo.

Lepljiva kri
na slikarskih platnih
je prepojena
z madežem izdaje.

Barve nasilja
v okvirjih spomina
ne bodo nikdar
zbledele.

5. HROPEČE SLIKE

Zadnjega krika
slane rane
mrtvega galeba
nihče ne sliši.

Hropeče slike
temne okupacije
so med nami.

Prav je, da so.
Prodane so.
In pod zaščito.

6. ZALIV ODREŠITVE

Ker so vodé preplitve
v zalivu Odrešitve,
ni ribičev,
ni rib.
In čoln trohni
razbit.

In mlad mrtvak smehljaje
se poljubuje s školjko.
In veter joče v skalah
prav tiho in zamolklo.

7. NAPETA NEDRA

V brezkrajnih globinah
se drami valovje.
V granitnih vršinah
preklinja gorovje.

Vse trše je volja,
močnejša je pest.
Svoboda prihaja
skoz vrata vseh mest.

Spet
smeh na Stradunu
in sonca klepet
in jadra napeta
kot nedra deklet.

III

NASLADA

ZA TISTE

Vse bo šlo mimo
kot dan gre za dnevom,
kot noč za nočjo.

Vse bo šlo mimo:
in bol in omama.

Že jutri zapel bom
s kovinsko močjo —
za tiste,
ki danes odštevajo ure,
za tiste,
ki pridejo jutri
odštevati nova stoletja . . .

OKSIDACIJA BESED

Zlomljeni koraki.
Kislasto — rumen dotik.
Oksidirane besede.
Svinec je ujet
v poglede,
v skrite mržnje
in nemir.

Dež razbite
šipe liže.
Žarek zdavnaj
strt leži.
Na kazalcih —
strgan čas.
Človek išče stik
z ljudmi.

MIR

Nekje tam v višavi
je zvezda zgubila
začrtani tir —
ostró zažarela
ter padla v globino
in zopet je mir.

Vsa v cvetju dišečem
zdaj naša je lipa
in v travi visoki
kresnica utripa.

Med hiše je legla
večerna meglica.
Brezskrbno že dremlje
podgorska vasica.

Še malo pa bomo
poželi pšenico —
sosedu je krava
povrgla telico.

Dojenček se v sanjah
je k materi stisnil,
ko mesec je nežno
vasico obliznil.

Nekje tam v višavi
je zvezda zgubila
svoj tir —
ostró zažarela
ter padla v globino
in zopet je mir.

PLAVICA

Ob robu polja veje
leskove šumé.
Na listih kaplje
v barvah se iskré.

Med travo zrelo
se metulj sprehaja
in jagoda dišeča rdi.
Na divji češnji
škorci se gostijo,
in iz krtine sveže se kadi.

Na žitni klas opira
vitka se plavica.
V rdeči ruti sanja
makova glavica.

Jutri bo drugače,
jutri bomo želi . . .!

NEKEGA JUTRA

Zrak pijan je
od zamahov.

Kosec si obraz hladi,
pljune v dlan.
Oslo v kravji rog spusti —
voda brizgne.

Zrak pijan je od zamahov.
Sonce v žarkih se topi.

Med visoko sočno travo
legla je ostrina kose.
Na posiljenih cvetlicah
sled je posušene rose.

RDEČA PRST

Kakor penast žrebec
se pomladni morski val
v ostre slane skale
divje zaletava.

Ob poljubu z vodo
so se žarki prelomili
in kot zlate niti
pod gladino obviseli.

Mandljevci so letos
zgodaj v cvetu zadrhteli.
Daljno sonce rahlo
leglo je med trave.

Rdeča prst na Krasu
je le včasih vlažna.
Težki so na njej koraki,
zemlja ljubi močno dlan.

RIBIČ IN KRUH

Prameni žarkov
so se skrhali
ob ostrih robovih
kamnitih gora.

Pred somrakom
še nebo oranžno
se smehlja;
pred nočjo
še veter nekam
tiho oddrdra.

V penečem morju
daleč od obale
se kopljejo luči,
vso dolgo noč
v obleki slani
ribič kruh lovi.

ODGOVOR

Pismo tvoje
smo prebrali.
Nič ne vemo,
kaj želiš?!

Ne čutim nog
in star sem že!
Ne čakaj me,
nikar!

Pšenico bomo
kmalu želi
in zadnja košnja
bode v kraj.

Pa se oglasi
spet jeseni,
če bode
časa kaj!

Saj letina
nam dobro kaže!

JESEN

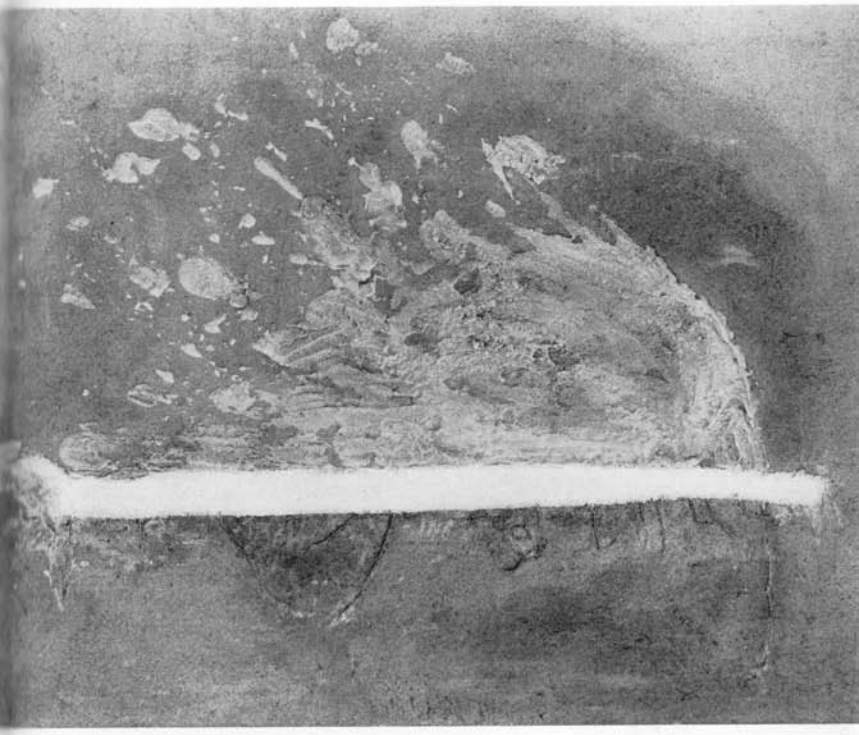
Večer strupeno je meglen.
Asfalt je ohlajen . . .
Na robu ceste pes leži
pohabljen, nebogljen.

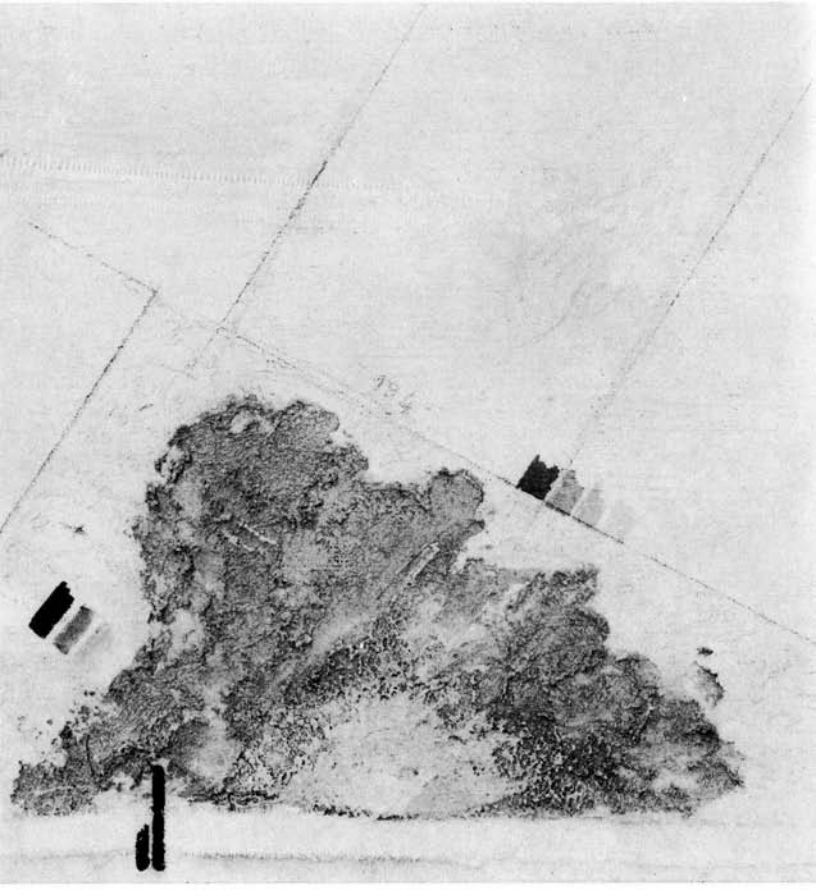
ČRNA MATERNICA I, mešana tehnika, 1980

137 ZA RUŠENJE, masa na juti, 1980

NAD ČRTO LEVO, masa na juti, 1981

SKICA, masa na juti, 1981

SOK KIPI

Stiskajo se strehe hišic.
Kraška vas v globeli spi.
Listi trt so že rdeči,
V grozdih sladek sok kipi.

V sunkih se klopotec zbuja,
neumorno klepeta.
Škorec se med trtje skriva
in boječe trepeta.

Mlado vino dozoreva.
Kmalu polno bo moči,
živo, bistro in igrivo,
kot dekletove oči . . .

VINOTOK

Oktober —
sonce brez moči.
Na mizi kostanj,
mošt rezak.

Nad poljem
hitro se mrači
in kar leden je
včasih zrak.

Dan kmalu
za rokave
ujel bo sestro —
noč.

Še teden
dni in vino
dobilo bo vso
moč!

Oktober —
sonce daleč
je, in ni!

ZDRAVICA

Izpijmo kupice do dna,
nihče ne misli naj na leta:
kot fant naj se počuti mož,
in žene kot dekleta!

ŽENA

Žena je kot zemlja,
ki nam rodi življenje.
Žena je kot sonce,
ki lajša nam trpljenje.

Žena je kot žarek,
ki toplo se blesti.
Žena je ljubezen
in solza radosti.

Žena je kot pesem,
ki pride iz srca.
Žena — večno cvetje
vsega je sveta.

KER LJUBIM TE

Jaz grem,
jaz grem...

Naj v vinu
rdečem
se razjoče prt.

A ve — pač,
kakor veste:
Pojte, pojte.

In kot izkušene
neveste
ljubezni se
oddajte!

Ker ljubim te,
ljubiti —
te ne smem.

Jaz grem,
jaz grem.

ZATO NAJ BO JESEN

Zato —
naj bo jesen:
deževna,
blatna,
siva.

Pomlad
kipi od sladkih barv,
omamlja zrak,
grmičevje cvete.

V ta čas
pa ustne moje
bolestno zadrhte.

Zato —
naj bo jesen:
deževna,
blatna,
siva!

TVOJE USTNE

Tvoje ustne
so utrujene
in tvoj pogled
je danes
potopljen —
prav do dna,
prav do dna.

Ker v zmoti
tvoje so oči
zaspale,
ker motna čaša
ustnam je obetala
kristale.

NI BESED

Za tebe,
draga,
ni besed,
ker vsaka v grlu
mi zamre
še predno se rodi
in kakor trpka solza
na vetru izhlapi
in tiho mi umre.

Za tebe,
draga,
ni besed.

SAJ NISI TAKŠNA

Saj nisi takšna,
kot drugi
mislijo.

Saj nisi takšna,
kot drugi
hočejo.

Zato sem miren,
zato sem srečen.

Zato odveč je
vsak prepir.
Zato sem
z mislijo pri tebi —
vsak večer,
vsak večer!

PRVI BRSTIČ

Bel metuljček je obvisel
kot pijan na rdečem cvetu.
Ptice gnezdijo visoko,
sanje v njihovem so letu.

Fant zavriskal je v daljavi.
Reka Krka — kot zrcalo.
In od vsepovsod je rahlo
po pomladi zadišalo.

Nedrje se je ogrelo,
počil prvi je brstič.
Dojke nežno je razgalil
sončnim žarkom plah deklič.

LESKOVA PIŠČAL

Počakaj ljubica na maj.
Ko več ne bo tako deževno,
tedaj bom lesko vzel muževno,
naredil zate bom piščal.

In legla bova v mlado travo.
V očeh cvetela bo pomlad
in žejna bova pila slad.
Ljubezen ti bom dal pod glavo.

Le veter bo napel tvoj šal.
Takrat, veš, kosci bodo spali
in kose skrhane iskali.
Ti boš igrala na piščal.

DEKLICA Z ODPETO BLUZO

Zjutraj pod čebeljo težo
cvet rdeč zaniha.
Veter dečvi zaletavo
tanko krilo viha.

Ko ji vroče je objemal
grudi, zagorele boke,
deklica z odpeto bluzo
sanjala je sredi loke.

Veter ni imel imena.
Z njim so odletele prepelice.
Mravlja lezla je prek bradavice.
Dečva je postala — žena.

VIHAR IN NASLADA

Ko se oblak voden razpara
in reka iz bregov zdivja,
se prebudijo neke sile
in čudna ura zavihra.

Tedaj se dékličina rana
v življenju prvič vsa izjoka.
Iz drobnih vej se pocedijo
otožno grenke solze soka.

Tedaj se veter s peno svata,
se zaletava v breg in striže,
se valja v travi do omame
in cvetkam modre čaše liže.

Ko se vihar nato poleže
in sonce — trave razrahlja,
zbudi se deva iz polsna,
in sok še kar naprej kaplja.

RAZDEVIČEN CVET

Sen deviški
je čistejši jutra.
V skali gnezdi
siv lišaj.

Od razsežnosti
ostaja le vizija.
V vrelcu koprnenja
je dvomljiv sijaj.

Ko rojeva se brezčasje
in z nočjo prihaja novi svet,
med samotnimi drevesi
iščem razdevičen cvet.

MEDENO JUTRO

Ko se žarek sprehaja
po tvojem golem telesu,
si najlepša.

Enakomerno dihanje
lahno pozibava
dve brhki, mlečni sestrici
in pričara opojno valovanje
palete barvnih odtenkov.

Nato žarek zdrsi nižje
in se nekaj časa poigrava
v tvojem medenem mednožju.

Budilka ostro zakašlja
ter odpre zaspane oči.

Iz vodovodne pipe kaplja.
Ti pa postajaš zopet
sveže, polno jutro
skrivnostne narave.

NEDOTAKNJENA POEZIJA

Izsek narave si,
preliv beline
v zelenilu vrta.

In, ko ležiš
pred mano naga —
nedotaknjena si
poezija.

Polmrak resnice
v tebi drgeta,
ko mi v objemu
nudiš čar naslade,
ko mi odpiraš
školjko morja
in neba.

SKRIVNOSTI

V tebi
je vzidano
tisoče rok.

V tebi
utripajo
želje iz sna.

V tebi
oglaša se
stajice jok.

V tebi
so skrite
skrivnosti sveta.

TONI VOVKO IN NJEGOVO SLIKARSTVO

ZAPIS O LIKOVNIH PRILOGAH V KNJIGI

Slikarstvo Tonija Vovkota je bilo že od nekdaj obrnjeno k figuri. Ob oblikovanju posameznih figur, med katerimi naj omenimo »Kosico« ali »Mizarja pri delu«, je slikarjevo zanimanje seglo tudi na področje upodabljanja figuralnih skupin. Razgibanost kompozicije, ki smo jo opazili že pri zgoraj omenjenih delih, se je tu še stopnjevala. »Kosica« ali »Dekleta na plaži« sta lep primer dinamičnega razporejanja nastopajočih oseb po slikarski ploskvi. Upodobljena telesa segajo v slikarski prostor v obliki diagonale, kar še povečuje občutek njihovega živahnega in sproščenega gibanja v danem prostoru.

Slikar nanaša barve na platno v širokih, odločnih ploskvah, tako da se figure stapljajo z okoljem v ubrano barvno celoto. Vovkotov izrazito slikovit način upodabljanja spominja na postimpresionistično slikarstvo, le to v sledeči fazi avtorjevih prizadevanj, ko se figura začne povezovati z arhitekturo, v obliki nekoliko zatrdi, da pripravi pot uveljavitvi nekaterih izrazitih realistično usmerjenih slikarskih elementov. Te Toni Vovko vgrajuje v skupino novih slikarskih uresničitev pod naslovom: »Sadovi vojne«.

V tem ciklu se prvikrat srečamo z vsebinsko poglobljeno motiviko — s prikazom vojnih grozot in njihovo obsodbo. Simboli sodobne civilizacije, vzeti iz popartističnega seznama slikarskih atributov, se povezujejo z upodobitvami vojnih dogodkov v ozadju. Obrisna ostrina na novorealističen način prikazanih produktov civilizacije spremljajo kot temačen podton senčnate skupine figur — vojakov na pohodu, atomska goba, žalujočih mater itd.

S svetovnega prizorišča je Toni Vovko v naslednjem ciklu stopil na tla domače zgodovinske preteklosti. Našel je izviren, samo svoj način podoživljanja te pretresljive preteklosti. Njegov »Talec« je predstavljen kot senca na zidu s tarčo v višini srca. V naslednjem prikazu figure skorajda ni več, ostala je le tarča, iz zadetka kaplja kri. V obeh slikah je Toni Vovko, da bi pristneje predstavil surovost dogajanja, uporabil za slikarsko podlogo grobo strukturo ometa. Tega se je poslužil tudi v kompoziciji »137 za rušenje«, ki jo je vsebinsko poglobil z močno barvno tonacijo.

Plastično poudarjena struktura ploskev se kasneje sprevrže v prizorišče posebne vrste. Na njem sledimo slikarjevim temačnim prividom, embrio, zavit v črn, prozoren ovoj; okostju živalske glave podobni pripikazni itd.

Slikarstvo Tonija Vovkota se tako vedno bolj vključuje v tokove časa, ne pripoveduje, temveč opozarja, ni samo osebna izpoved, temveč svarilo, ki iz preteklosti globoko sega v naš čas in velja tudi za prihodnost.

Dr. Cene Avguštin

KAZALO

5 I SLEDI

7 Dih časa
8 Tudi beton je pesem
9 Senca je v tebi
10 Utrinki 1
11 Utrinki 2
12 Ni cene
13 Tema v svetlobi
14 Nočna slika
15 Cesta ve
16 Vlaga zelena
17 Črno ločje
18 Zjedkane sledi
19 Srh pod kožo
20 Zeleno močvirje
21 V Krki posrebreni
22 Opomin
23 Spomin
24 Spomenik
25 Čelada v vodi
26 Polresnice
27 Kotanja
28 Ne bodi človek

29 II VIHAR

31 Neurje
32 Žrtve iluzije

33 Tam ni razlik
34 Taboriščna balada
35 Solza joče
36 Nikdar noč
37 Spominski tulipan
39 In memoriam 1
41 In memoriam 2
42 Na mizi je vino
44 Po predstavi
45 Okupacija v sedmih slikah
45 1. Okupacija vošči
46 2. Trnjev cvet
47 3. V imenu rase
48 4. Golobi se parijo
49 5. Hropeče slike
50 6. Zaliv odrešitve
51 7. Napeta nedra

53 III NASLADA

55 Za tiste
56 Oksidacija besed
57 Mir
59 Plavica
60 Nekega jutra
61 Rdeča prst
62 Ribič in kruh
63 Odgovor
64 Jesen
65 Sok kipi
66 Vinotok
67 Zdravica
68 Žena
69 Ker ljubim te
70 Zato naj bo jesen
71 Tvoje ustne
72 Ni besed

73 Saj nisi takšna
74 Prvi brstič
75 Leskova piščal
76 Deklica z odpeto bluzo
77 Vihar in naslada
78 Razdevičen cvet
79 Medeno jutro
80 Nedotaknjena poezija
81 Skrivnosti

83 Toni Vovko in njegovo slikarstvo

Rudi Robič
TEMA V SVETLOBI

Urednik Tone Pavček

Likovne priloge Toni Vovko

Opremil Janez Novak

Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani
v sodelovanju
z Gradbenim podjetjem PIONIR
Novo mesto

Za založbo Miloš Mikeln

Natisnila Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani 1981